

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

વિશેષ ફોજદારી અરજી નંબર ૫૨૮૨/૨૦૧૪

સાથે

વિશેષ ફોજદારી અરજી નંબર ૫૩૬૭/૨૦૧૪

સાથે

વિશેષ ફોજદારી અરજી નંબર ૫૩૬૮/૨૦૧૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી નિખિલ એસ. કરીયલ

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા
૨	પત્રકારને સોંપવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના

=====

મુમન (અધરિયા) ઈબ્રાહિમભાઈ રસૂલભાઈ અને ૩ અન્ય (ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૧ અન્ય (ઓ)

ઉપસ્થિતિ:

શ્રી પી. પી. મજમુદાર (૫૨૮૪) અરજદાર (ઓ) નંબર ૧,૨,૩ માટે, ૪

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨ વતી શ્રી. તેજસ એમ બારોટ (૨૯૬૪)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ વતી એપીપી સુશ્રી મોક્ષા ઠાકર

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી નિખિલ એસ. કરીયલ

તારીખ:૧૪/૦૬/૨૦૨૧

સામાન્ય સીએવી ચુકાદો

૧. સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપિલિકેશન નં. ૫૩૬૭/૨૦૧૪ માં અરજદાર માટેના વિદ્ધાન એડવોકેટ શ્રી પ્રતીક જસાણી, સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપિલિકેશન નં. ૫૩૦૮/૨૦૧૪ માં અરજદારો માટેના વિદ્ધાન એડવોકેટ શ્રી એન.આર. ગાંધી, સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપિલિકેશન નં. ૫૨૮૨/૨૦૧૪ માં અરજદારો માટેના વિદ્ધાન એડવોકેટ શ્રી પી.પી. મજમૂદાર, સામાવાળા-રાજ્ય તરફથી વિદ્ધાન એ.પી.પી. સુશ્રી મોક્ષા ઠાકર અને ત્રણેય અરજીઓમાં સામાવાળા નં. ૨- મૂળ ફરિયાદ પક્ષ તરફથી વિદ્ધાન એડવોકેટ શ્રી તેજસ બારોટને સાંભળવામાં આવ્યા.

૨. રુલ તુરંત જ પરત કરવાપાત્ર છે. સામાવાળા નં. ૧-રાજ્ય વતી વિદ્ધાન એ.પી.પી. સુશ્રી મોક્ષા ઠાકર અને સામાવાળા નં. ૨- મૂળ ફરિયાદી વતી વિદ્ધાન એડવોકેટ શ્રી તેજસ બારોટ રુલની બજવણી જતી કરી છે

૩. પક્ષકારોની સંમતિથી આ અરજીઓ આખરી સુનાવણી માટે લેવામાં આવે છે.

૪. અરજદારોને પાટણ જિલ્લાના વાગડોદ પોલીસ સ્ટેશનમાં નોંધાયેલ એમ. કેસ નં. ૦૧/૨૦૧૪ વાળી ગુનાહિત ફરિયાદમાં આરોપી તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યા છે, અને આ તમામ અરજીઓ એક જ એફ.આઈ.આર.ને પડકારે છે, તેથી તે તમામની સુનાવણી સાથે કરવામાં આવી છે અને આ સંયુક્ત હુકમ દ્વારા નિર્ણય કરવામાં આવે છે.

૫. વર્તમાન અરજીઓ તરફ દોરી જતા તથ્યોનો સારાંશ નીચે મુજબ છે:

૫.૧ આક્ષેપિત ફરિયાદ એમ. કેસ નં. ૦૧/૨૦૧૪ પાટણ જિલ્લાના વાગડોદ પોલીસ સ્ટેશનમાં તારીખ ૧૨.૧૧.૨૦૧૪ ના રોજ ભારતીય દંડ સંહિતા (IPC) ની કલમ ૪૨૦, ૪૬૬, ૪૬૮, ૪૭૧, ૧૨૦ સાથે કલમ ૧૧૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે નોંધવામાં આવી હતી. આ ગુનાહિત કેસ અહીંના સામાવાળા નં. ૨ ના કહેવાથી નોંધવામાં આવ્યો હતો, જેમણે શરૂઆતમાં વિદ્વાન ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, પાટણ સમક્ષ કોર્ટ ઇન્કવાયરી કેસ નં. ૧૮૩/૨૦૧૪ દાખલ કર્યો હતો અને જ્યાં વિદ્વાન ડમા એડિશનલ જે.એમ.એફ.સી., પાટણ તારીખ ૦૫.૧૧.૨૦૧૪ ના હુકમ દ્વારા સંબંધિત પોલીસ સ્ટેશનને સી.આર.પી.સી.ની કલમ ૧૫૬(૩) હેઠળ ફરિયાદની તપાસ કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો.

૫.૨ ફરિયાદીએ ફરિયાદમાં અન્ય બાબતો સાથે આક્ષેપ કર્યો છે કે તેમના પૂર્વજો પાસે પાટણ જિલ્લાના વાડુ ગામે આવેલ રેવન્યુ સર્વે નં. ૫૫ પૈકી ૨ અને ૫૫ પૈકી ૩ ની બે જમીનો હતી, અને ફરિયાદીના જણાવ્યા મુજબ, ફરિયાદી અને તેમના પૂર્વજોની અજ્ઞાનતાનો ગેરલાભ ઉઠાવીને, રેવન્યુ દફતરે તારીખ ૧૦.૧૨.૧૯૫૩ ના રોજ રેવન્યુ નોંધ નં. ૮૭ પ્રમાણિત કરવામાં આવી હતી, જેના દ્વારા રેવન્યુ સર્વે નં. ૫૫ પૈકી ૫ વાળી જમીન રબારી માધા વીસાની માલિકીની દર્શાવવામાં આવી હતી. વધુમાં એવું જણાવાયું છે કે રબારી માધા વીસાના કાયદેસરના વારસદાર તળજા મોહન રબારીએ સર્વે નં. ૫૫ પૈકી ૫ વાળી જમીન તારીખ ૧૯.૧૧.૧૯૮૩ ના વેચાણ દસ્તાવેજ દ્વારા ફરિયાદના આરોપી નં. ૨ ની તરફેણમાં વેચી દીધી હતી. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે વેચનારનો પ્રશ્નાસ્પદ જમીનમાં કોઈ હક્ક, અધિકાર કે હિત ન હોવા છતાં રબારી

માધા વીસાના કાયદેસરના વારસદાર દ્વારા જમીનનો આ ટુકડો વેચવામાં આવ્યો હતો અને એવો પણ આક્ષેપ છે કે આ વેચાણ રબારી માધા વીસાના કાયદેસરના વારસદારો અને પ્રશ્નાસ્પદ જમીનના ખરીદદારો વચ્ચેની મિલીભગતથી થયું હતું. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે હનીફાબેન રસુલભાઈ અઘારિયાનું વર્ષ ૧૯૯૨ માં અવસાન થયું હતું અને ઇબ્રાહિમભાઈ રસુલભાઈ અઘારિયા જે સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપિલિકેશન નં. ૫૨૮૨/૨૦૧૪ માં અરજદાર નં. ૧ અને ફરિયાદમાં આરોપી નં. ૧ છે, તેમનું નામ મૃતક હનીફાબેન રસુલભાઈના કાયદેસરના વારસદાર તરીકે મહેસૂલી દફતરે દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું. એવો આક્ષેપ કરાયો છે કે વર્ષ ૨૦૦૮ માં, મહેસૂલી દફતરે નોંધ નં. ૧૭૯૬ એવી રીતે પાડવામાં આવી હતી કે જાણે મૃતક હનીફાબેન જીવિત હોય અને એક કૌટુંબિક વ્યવસ્થા નોંધવામાં આવી હતી જ્યાં જમીનના ૦૫ ટુકડાઓ ફરિયાદના આરોપી નં. ૪ ની તરફેણમાં આવ્યા હતા, જેઓ સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપિલિકેશન નં. ૫૨૮૨/૨૦૧૪ માં અરજદાર નં. ૪ પણ છે. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે સરકારી અધિકારીઓ દ્વારા રજિસ્ટર્ડ રેકૉર્ડની ચકાસણી કર્યા વિના આ નોંધ આખરી કરવામાં આવી હતી, ખાસ કરીને કારણ કે એક કૌટુંબિક વ્યવસ્થા પત્રક રેકૉર્ડ પર લેવામાં આવ્યું હતું જેમાં હનીફાબેન તે દિવસે જીવિત ન હોવા છતાં તેમના અંગૂઠાનું નિશાન લેવામાં આવ્યું હતું. આરોપી નં. ૫ અને ૬ સામે પણ આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા છે જેઓ કૌટુંબિક વ્યવસ્થા પત્રક પર સહીઓ કરનાર તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યા છે અને એવો આક્ષેપ છે કે તેઓ ગુનાહિત કાવતરાનો ભાગ હતા. આમ આક્ષેપ કરીને, એમ. કેસ નં. ૦૧/૨૦૧૪ વાળી ગુનાહિત ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી જે આ ત્રણેય અરજીઓમાં આક્ષેપિત છે.

૫.૩ સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપિલિકેશન નં. ૫૩૬૭/૨૦૧૪ ફરિયાદના આરોપી નં. ૭ એટલે કે વાડુ ગ્રામ પંચાયતના તલાટી-કમ-મંત્રી દ્વારા કરવામાં આવી છે જેમણે પ્રશ્નાસ્પદ નોંધ પ્રમાણિત કરી હતી. સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપિલિકેશન નં. ૫૩૬૮/૨૦૧૪ ફરિયાદના આરોપી નં. ૫ અને ૬ દ્વારા કરવામાં આવી છે અને આ આરોપીઓ સામે આક્ષેપ એ છે કે તેઓએ અન્ય

આરોપીઓ દ્વારા તૈયાર કરાયેલ વંશાવળી પર સહી કરી હતી અને તેથી તેઓ પણ ગુનાહિત કાવતરાનો ભાગ હતા. સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન નં. ૫૨૮૨/૨૦૧૪ આરોપી નં. ૧ થી ૪ દ્વારા કરવામાં આવી છે જેમણે રબારી માધા વીસાના કાયદેસરના વારસદાર પાસેથી મિલકત ખરીદી હતી અને જેમના પર વારસાની નોંધ દ્વારા મહેસૂલી દફતરે કૌટુંબિક વ્યવસ્થા નોંધાવવાનો પ્રયાસ કરવાનો મુખ્ય આક્ષેપિત ગુનો કરવાનો આક્ષેપ છે, જેમાં હનીફાબેન વર્ષ ૧૯૯૨ માં અવસાન પામ્યા હોવા છતાં જીવિત હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું.

૫.૪ આ તબક્કે એ ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય રહેશે કે પ્રશ્નાસ્પદ નોંધો એટલે કે નોંધ નં. ૧૭૯૬ અને ૧૮૦૮, જેના દ્વારા પ્રશ્નાસ્પદ જમીન આરોપી નં. ૪ ની તરફેણમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવી હતી, તેને જિલ્લા કલેક્ટર, પાટણ દ્વારા કાર્યવાહી નં. આર.ટી.એસ. / સુઓ મોટો / રિવિઝન/૭/૧૪ દ્વારા સુઓ મોટો રિવિઝનમાં લેવામાં આવી હતી અને સદર કાર્યવાહીમાં કલેક્ટર દ્વારા તારીખ ૨૧.૦૩.૨૦૧૪ ના હુકમથી તે નોંધો રદ કરવામાં આવી હતી.

૬. સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન નં. ૫૨૮૨/૨૦૧૪ ના અરજદારો માટે ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી પી.પી. મજમૂદારે રજૂઆત કરી હતી કે આ અરજીમાં આ કોર્ટ સમક્ષના અરજદાર નં. ૧ તે મૃતક હનીફાબેનના પુત્ર છે. તેમણે રજૂઆત કરી કે મૂળ ફરિયાદીની મુખ્ય ફરિયાદ તારીખ ૧૦.૧૨.૧૯૫૩ ના રોજ પડેલી નોંધ નં. ૮૭ અંગે છે, છતાં આટલા બધા વર્ષોથી ફરિયાદીએ તેની સામે કોઈ કાર્યવાહી કરી નથી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે જ્યાં સુધી આરોપી નં. ૧ થી ૪ નો સવાલ છે, તેઓ એક જ વિસ્તૃત કુટુંબનો ભાગ છે. તેમણે વધુમાં જણાવ્યું કે તે કુટુંબના છ વ્યક્તિઓએ રેવન્યુ સર્વે નં. \$૫૫/૫\$ માંથી જમીનના છ જુદા જુદા ટુકડા ખરીદ્યા હતા અને જે છ ટુકડાઓને ૫૫/૫ પૈકી P ૧ થી P ૬ તરીકે નંબર આપવામાં આવ્યા હતા. વેચાણ દસ્તાવેજો તારીખ ૧૯.૧૧.૧૯૮૩ ના હતા અને પ્રશ્નાસ્પદ વેચાણ અંગે મહેસૂલી દફતરે નોંધ નં. ૧૦૩૬ પાડવામાં આવી હતી. વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી મજમૂદારે વધુમાં રજૂઆત કરી કે કુટુંબના

સભ્યોમાંથી એક એટલે કે અઘારિયા રસુલભાઈ ઈસબભાઈ જેમણે રેવન્યુ સર્વે નં. ૫૫/૫ પૈકી ૧ વાળી જમીન ખરીદી હતી તેમનું અવસાન થયું હતું અને જમીનના તે ટુકડા માટે નોંધ નં. ૧૨૫૫ થી તેમના કાયદેસરના વારસદારોના નામો મહેસૂલી દફતરે નોંધાયા હતા.

૬.૧ વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી મજમૂદારે વધુમાં રજૂઆત કરી કે તે રસુલભાઈ ઈસબભાઈના પત્નીનું વર્ષ ૧૯૯૨ માં અવસાન થયું હતું અને તે મૃતકના કાયદેસરના વારસદારોના નામો તો રેકૉર્ડ પર હતા જ, કારણ કે તેમના પતિ એટલે કે રસુલભાઈ ઈસબભાઈનું અવસાન થયું હતું અને તેમના કાયદેસરના વારસદારોને રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવ્યા હતા. વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી મજમૂદારે વધુમાં સબમિટ કર્યું કે જે કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો તે એ હતો કે આરોપી નં. ૧ થી ૪ ના કુટુંબના સભ્યો દ્વારા ખરીદવામાં આવેલી રેવન્યુ સર્વે નં. \$૫૫/૫\$ પૈકી ૧ થી ૬ વાળી જમીનના તમામ ટુકડાઓ વર્તમાન ફરિયાદમાંના આરોપી નં. ૪ ના નામે ટ્રાન્સફર કરવા માંગતા હતા. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે આ ટ્રાન્સફર કૌટુંબિક વ્યવસ્થા દ્વારા કરવામાં આવી હતી અને આવી કૌટુંબિક વ્યવસ્થા દ્વારા, જ્યારે તેઓએ મૃતક હનીફાબેન રસુલભાઈને જીવિત દર્શાવવામાં ભૂલ કરી હતી, છતાં વિદ્વાન એડવોકેટના જણાવ્યા મુજબ, કોઈને પણ છેતરવાનો કોઈ ઈરાદો નહોતો, ખાસ કરીને કારણ કે જમીન કુટુંબના સભ્યોના નામે અલગ-અલગ હતી તેમાંથી કુટુંબના ૪ એક સભ્ય એટલે કે આરોપી નં. ૪ ના નામે ટ્રાન્સફર થઈ રહી હતી. તેમણે વધુમાં જણાવ્યું કે કલેક્ટર, પાટણના તારીખ ૨૧.૦૩.૨૦૧૪ ના નિર્ણય પછી જમીન કુટુંબના વ્યક્તિગત સભ્યોના નામે પુનઃસ્થાપિત થઈ ગઈ છે, જેના દ્વારા રેવન્યુ નોંધ નં. ૧૭૯૬ અને ૧૮૦૮ કલેક્ટર, પાટણ દ્વારા રદ કરવામાં આવી હતી. વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી મજમૂદારે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે રેવન્યુ દફતરે નોંધ નં. ૧૭૯૬ અને ૧૮૦૮ પાડવાના કારણે કોઈ લાભ થયો નથી અને વધુમાં વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી મજમૂદારે પુનરોચ્ચાર કર્યો કે તે નોંધો અગાઉથી જ રદ કરી દેવામાં આવી છે. વિદ્વાન એડવોકેટે વધુમાં રજૂઆત કરી કે જ્યાં સુધી ફરિયાદનો સંબંધ છે, ફરિયાદીએ લાંબા વિલંબ પછી વિવિધ ફરિયાદો ઉઠાવી છે અને ફરિયાદીએ તેની મુખ્ય ફરિયાદ

અંગે કોઈ કાર્યવાહી કરી નથી. વિદ્વાન એડવોકેટે વધુમાં સબમિટ કર્યું કે વર્તમાન આક્ષેપોનો સવાલ છે ત્યાં સુધી, ફરિયાદીનું કોઈ દાવો કરવાનો અધિકાર છે જ નહીં, ખાસ કરીને કારણ કે ફરિયાદીના પોતાના જણાવ્યા મુજબ, પ્રશ્નાસ્પદ જમીન વર્ષ ૧૯૫૩ થી જ રબારી માધા વીસા અથવા તેમના કાયદેસરના વારસદારોમાં નિહિત થયેલી હતી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે અરજદારો સામેના આક્ષેપોના કિસ્સામાં, કથિત વ્યવહાર વર્ષ ૨૦૦૮ માં થયો હોવા છતાં, ફરિયાદીએ વર્ષ ૨૦૧૪ માં સંબંધિત મેજિસ્ટ્રેટનો સંપર્ક કર્યો હતો અને ફરિયાદ માત્ર વર્ષ ૨૦૧૪ માં નોંધાઈ હતી. વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી કે જમીન પોતાની નથી તે સ્વીકાર્યા પછી, ફરિયાદી પાસે ફરિયાદ કરવાનો કોઈ અધિકાર નહોતો, ખાસ કરીને આરોપી નં. ૧ થી ૪ સામે જેમણે વર્ષ ૧૯૫૩ માં જે વ્યક્તિની તરફેણમાં નોંધ પડી હતી તેના કાયદેસરના વારસદારો પાસેથી વર્ષ ૧૯૮૪ માં મિલકત ખરીદી હતી.

૬.૨ વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી મજમૂદારે ડો. વિમલા વિ. દિલ્લી એડમિનિસ્ટ્રેશન, AIR ૧૯૬૩ SC ૧૫૭૨ માં આપેલા સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો છે, જ્યાં સુપ્રીમ કોર્ટે "છેતરપિંડી/દગો" શબ્દની સમજૂતી આપી હતી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે કોર્ટે એવો તફાવત દર્શાવ્યો છે કે જ્યાં છેતરનાર દ્વારા લાભ કે ફાયદો મેળવવામાં આવે પરંતુ છેતરાનારને તે સમકક્ષ કોઈ નુકસાન ન થાય, તો તેમાં "કપટ"નો સમાવેશ થતો નથી. આવી પરિસ્થિતિઓમાં, વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી મજમૂદારે આ કોર્ટને આક્ષેપિત ફરિયાદને રદ કરવા વિનંતી કરી છે, ખાસ કરીને કારણ કે કથિત છેતરનારાઓ એટલે કે આરોપી નં. ૧ થી ૪ ને કોઈ લાભ થયો નથી અને છેતરાયેલા એટલે કે રાજ્ય સરકારને કોઈ સમકક્ષ નુકસાન પણ થયું નથી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે કોઈપણ સંજોગોમાં કલેક્ટરે પણ નોંધો રદ કરતી વખતે સંબંધિત સરકારી અધિકારી સામે ખાતાકીય પગલાં લેવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો, પરંતુ સંકળાયેલી વ્યક્તિઓ સામે કોઈ ફરિયાદ નોંધવાની ભલામણ કરી નહોતી અને તેથી વર્તમાન ફરિયાદીના કહેવાથી અરજદારો સામેની ફરિયાદ ટકી શકે નહીં.

૭. વાડુ ગ્રામ પંચાયતના સરકારી અધિકારી એટલે કે તલાટી-કમ-મંત્રી વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી પ્રતીક જસાણીએ રજૂઆત કરી હતી કે જ્યાં સુધી સદર અરજદારનો સંબંધ છે, ફરિયાદમાં એવું દર્શાવવા માટે કંઈ નથી કે અરજદાર ગુનાહિત કાવતરામાં સામેલ હતો. સદર અરજદાર તેની ફરજોમાં બેદરકાર હોવાનો કથિતપણે દોષી હોઈ શકે છે, પરંતુ તે અરજદારને ગુનાહિત ફરિયાદમાં આક્ષેપિત ગુનાના દાયરામાં આપમેળે લાવશે નહીં. વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી જસાણીએ વધુમાં રજૂઆત કરી કે કલેક્ટર, પાટણની ભલામણ પર તારીખ ૨૧.૦૩.૨૦૧૪ ના હુકમથી, જેના દ્વારા કલેક્ટરે નોંધ નં. ૧૭૯૬ અને ૧૮૦૮ રદ કરી હતી, સદર અરજદાર સામે ખાતાકીય તપાસની ભલામણ કરવામાં આવી હતી અને ખાતાકીય તપાસની કાર્યવાહી દ્વારા, અરજદારને ભવિષ્યની અસર વિના એક ઈન્ક્લિમેન્ટ રોકવાની શિક્ષા કરવામાં આવી છે. વધુમાં, વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી જસાણીએ પણ વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી મજમૂદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને સમર્થન આપ્યું હતું અને અપનાવી હતી અને વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી જસાણીએ પણ આક્ષેપિત ફરિયાદ રદ કરવા વિનંતી કરી હતી.

૮. આરોપી નં. ૧ થી ૪ દ્વારા તૈયાર કરાયેલ વંશાવળી પત્રક પર સહી કરનારા આરોપી નં. ૫ અને ૬ વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી નિષિત ગાંધીએ રજૂઆત કરી હતી કે, વંશાવળી પત્રક પર સહી કરવા સિવાય અને તે પણ શુદ્ધ બુદ્ધિથી કારણ કે આરોપી નં. ૧ થી ૪ અરજદારોને સારી રીતે ઓળખતા હતા, તેમને કથિત ગુનાહિત કાવતરા સાથે સાંકળે તેવું વધુ કંઈ નથી. વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ગાંધીએ સબમિટ કર્યું કે ફરિયાદીની મુખ્ય ફરિયાદ વર્ષ ૧૯૫૩ ની નોંધ અંગેની છે જેને તેમણે પડકારી નથી અને ફરિયાદી દ્વારા ક્ષેપપૂર્વક શરૂ કરાયેલી કાર્યવાહીમાં, કોઈ કારણ વગર અરજદારોને પણ આરોપી તરીકે ભેળવી દેવામાં આવ્યા છે. તેમણે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી મજમૂદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને પણ સમર્થન આપ્યું હતું અને અપનાવી હતી અને રજૂઆત કરી હતી કે આક્ષેપિત ફરિયાદ આ કોર્ટ દ્વારા રદ કરવામાં આવે.

૯. સામાવાળા-રાજ્ય વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એ.પી.પી. સુશ્રી મોક્ષા ઠક્કરે રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદનું અવલોકન કરતા જણાય છે કે તમામ આરોપીઓ સામે ખૂબ જ ગંભીર આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા છે અને આરોપીઓએ એવો દર્શાવવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો કે જાણે વર્ષ ૧૯૯૨ માં અવસાન પામેલી વ્યક્તિ વર્ષ ૨૦૦૮ માં જીવિત હતી અને મૃત વ્યક્તિનું છદ્મરૂપ ધારણ કરીને જમીન ટ્રાન્સફર કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. આવી પરિસ્થિતિઓમાં, તેમણે સબમિટ કર્યું કે આ કોર્ટે આ તબક્કે હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ નહીં અને ફરિયાદને આગળ વધવા દેવી જોઈએ.

૧૦. મૂળ ફરિયાદી માટેના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી તેજસ બારોટે ફરિયાદને સમર્થન આપ્યું હતું અને સબમિટ કર્યું હતું કે કાયદાનો આ પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે ગુનાહિત તપાસ તંત્રને કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા ગતિમાં લાવી શકાય છે અને આવી વ્યક્તિનો લોકસ પરિણામહીન છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે ફરિયાદી અને તેમના કુટુંબના સભ્યોની નિરક્ષરતાનો ગેરલાભ ઉઠાવીને ફરિયાદીના કુટુંબની જમીન કપટપૂર્વક પચાવી પાડવામાં આવી હતી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે વર્તમાન આરોપીઓનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, હનીફાબેન જેઓ વર્ષ ૧૯૯૨ માં અવસાન પામ્યા હતા તેમને વર્ષ ૨૦૦૮ માં જીવિત દર્શાવવામાં આવ્યા હતા અને હનીફાબેનનું છદ્મરૂપ ધારણ કરીને પ્રશ્નાસ્પદ મિલકત મહેસૂલી દફતરે અન્ય વ્યક્તિઓના નામે ટ્રાન્સફર કરવામાં આવી હતી. વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી બારોટે વધુમાં સબમિટ કર્યું કે આમ કરીને, આરોપીઓ દ્વારા આચરેલા કપટ ઉપરાંત, રાજ્ય સરકાર સાથે સ્ટેમ્પ ડ્યુટીની મહેસૂલ બાબતે પણ છેતરપિંડી કરવામાં આવી હતી. વિદ્વાન એડવોકેટે સબમિટ કર્યું કે રેકૉર્ડ પરથી પ્રથમ દર્શનીય રીતે સ્પષ્ટ છે કે એક મૃત વ્યક્તિને જીવિત દર્શાવવામાં આવી હતી અને મૃત વ્યક્તિને જીવિત દર્શાવીને વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હતો, તેથી તેમણે સબમિટ કર્યું કે પ્રથમ દર્શનીય રીતે ગુનો આચરવામાં આવ્યો છે તે દર્શાવવા માટે પૂરતી સામગ્રી છે, અને તેથી આ કોર્ટે આ તબક્કે હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ નહીં.

૧૧. પક્ષકારોના વિદ્વાન એડવોકેટોએ વધુ કંઈ રજૂ કર્યું નથી.

૧૨. પક્ષકારોના વિદ્વાન એડવોકેટોને સાંભળ્યા અને રેકૉર્ડનું અવલોકન કર્યું. આ કાર્યવાહીમાં આક્ષેપિત ફરિયાદ ફરિયાદોના બે જુદા જુદા સમૂહ રજૂ કરે છે, જ્યાં ફરિયાદી રજૂઆત કરે છે કે વર્ષ ૧૯૫૩ માં ખોટી મહેસૂલી નોંધ કરીને અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા ફરિયાદી અને તેમના કુટુંબના સભ્યોની જમીન પચાવી પાડવામાં આવી હતી; આક્ષેપનો બીજો ભાગ અહીંના આરોપીઓ દ્વારા કરવામાં આવેલા વ્યવહાર અંગેનો છે એટલે કે હનીફાબેન જીવિત હોવાનું દર્શાવવા વગેરે બાબતે.

૧૩. અહીં એ ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય રહેશે કે જ્યાં સુધી વર્ષ ૧૯૫૩ ની નોંધનો સંબંધ છે, ફરિયાદીએ ફરિયાદમાં કોઈને આરોપી બનાવ્યા નથી અને વધુમાં ફરિયાદનું ઊંડાણપૂર્વકનું અવલોકન દર્શાવે છે કે કથિત આક્ષેપ એક ઔપચારિકતા તરીકે ઉલ્લેખિત કરવામાં આવ્યો છે, કારણ કે ફરિયાદી દ્વારા કરવામાં આવેલા આક્ષેપો અરજદારો દ્વારા કરવામાં આવેલા વ્યવહાર અંગેના છે.

૧૪. ફરિયાદીના વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યા મુજબ તે ચોક્કસપણે સાચું છે કે ગુનાહિત તપાસ તંત્રને કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા ગતિમાં લાવી શકાય છે અને માત્ર ભોગ બનનાર અથવા ઈજાગ્રસ્ત વ્યક્તિ જ તેને ગતિમાં લાવી શકે તે જરૂરી નથી. બીજી બાજુ, વર્તમાન કેસમાં મુદ્દો એ રહેશે, ખાસ કરીને ફરિયાદીના કુટુંબના સભ્યોની જમીન પચાવી પાડવા અંગેની તેમની ફરિયાદને ધ્યાનમાં રાખીને, કે શું વર્તમાન ફરિયાદ ફરિયાદી દ્વારા મનમાં રાખેલા વેરભાવના કારણે આરોપીઓ પર વેર વાળવાના ગુપ્ત હેતુથી દ્વેષપૂર્વક દાખલ કરવામાં આવી છે કે કેમ.

૧૫. જ્યારે આરોપીઓ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટોએ રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારો દ્વારા કરવામાં આવેલા કથિત કૃત્યમાં કોઈ ગુનાહિતતા સંકળાયેલી નથી અને ડો. વિમલા (સુપ્રા) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખીને એવી વિનંતી કરવામાં આવી છે કે પ્રશ્નાસ્પદ ઘટનામાં કોઈ છેતરપિંડી સામેલ નહોતી કે તેનાથી કોઈને કોઈ ઈજા પહોંચી નહોતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પ્રશ્નાસ્પદ કૃત્યથી આરોપી નં. ૧ થી ૪ ને કોઈ ફાયદો થયો નથી કે તેનાથી કોઈને કોઈ નુકસાન પણ થયું નથી.

૧૬. તેની સામે વિદ્વાન એ.પી.પી. તેમજ ફરિયાદીના વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી છે કે મૃત વ્યક્તિનું છદ્મરૂપ ધારણ કરવાનો સ્પષ્ટ કેસ હતો અને આમ કરીને ઇરાદો રાજ્યના સરકારી તિજોરીને સ્ટેમ્પ ડ્યુટીનું નુકસાન પહોંચાડવાનો હતો.

૧૭. આ સંબંધમાં પ્રશ્નાસ્પદ વ્યવહારને ધ્યાનપૂર્વક જોવાની જરૂર છે. સર્વે નં. ૫૫/૫ વાળી જમીન છ ટુકડાઓમાં વહેંચાયેલી હતી અને રજિસ્ટર્ડ વેચાણ દસ્તાવેજો તારીખ ૧૯.૧૧.૧૯૮૩ દ્વારા, આરોપી નં. ૧ થી ૪ ના કુટુંબના સભ્યોએ તે જમીનના માલિક એવા રબારી મોહન માધાના કાયદેસરના વારસદારો પાસેથી છ ટુકડા ખરીદ્યા હતા. કુટુંબના સભ્યોમાંના એક રસુલભાઈ ઈસબભાઈ અઘારિયાનું વર્ષ ૧૯૯૦ માં અવસાન થયું હતું અને નોંધ નં. ૧૨૫૫ દ્વારા, તેમની વિધવા હનીફાબેન સહિતના તેમના કાયદેસરના વારસદારોના નામો મહેસૂલી દફતરે દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. સદર હનીફાબેનનું વર્ષ ૧૯૯૨ માં અવસાન થયું હતું અને નોંધ નં. ૧૩૨૪ દ્વારા, સર્વે નં. ૫૫/૫ પૈકી ૧ વાળી જમીન સંબંધે તેમના કાયદેસરના વારસદારોના નામો મહેસૂલી દફતરે દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. કૌટુંબિક વ્યવસ્થા દ્વારા, રેવન્યુ સર્વે નં. ૫૫/૫ પૈકી ૧ આરોપી નં. ૪ મુમન સબદરઅલી દાઉદભાઈ અઘારિયાની તરફેણમાં ગઈ. વધુમાં સર્વે નં. ૫૫/૫ પૈકી ૩ થી પૈકી ૬ વાળી જમીન પણ તે જ સબદરઅલી અઘારિયાની તરફેણમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવી હતી. આ અંગે બે અલગ-અલગ મહેસૂલી નોંધો પાડવામાં આવી હતી. રેવન્યુ નોંધ નં. ૧૮૦૮ સંબંધે મૃતક હનીફાબેનને જીવિત દર્શાવવામાં આવ્યા હતા અને વારસાની નોંધ દ્વારા સર્વે નં. ૫૫/૫ પૈકી ૧ વાળી જમીન મહેસૂલી દફતરે સબદરઅલી અઘારિયાના નામે નોંધવામાં આવી હતી અને જ્યારે રેવન્યુ નોંધ નં. ૧૭૯૬ દ્વારા ઉપર દર્શાવેલ અન્ય ચાર જમીનના ટુકડા એટલે કે રેવન્યુ સર્વે નં. ૫૫/૫ પૈકી ૩ થી પૈકી ૬ કૌટુંબિક વહેંચણી પત્રક દ્વારા સબદરઅલી અઘારિયાના નામે મહેસૂલી દફતરે નોંધવામાં આવ્યા હતા. આ નોંધમાં હનીફાબેન દ્વારા ધરાવાતી જમીનનો સંદર્ભ હતો.

અરજદારોના વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી છે કે વર્ષ ૧૯૯૨ માં અપસાન પામેલા હનીફાબેનને જીવિત દર્શાવીને અરજદાર નં. ૧ થી ૪ ને કોઈ લાભ કે ફાયદો થયો નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સમગ્ર વ્યવસ્થા સમગ્ર કુટુંબની સંમતિથી હોવાથી અને હનીફાબેનના કાયદેસરના વારસદારો અગાઉથી જ રેકૉર્ડ પર હોવાથી, હનીફાબેનને જીવિત દર્શાવવાનું કોઈ કારણ જ નહોતું, ખાસ કરીને કારણ કે કુટુંબના અન્ય સભ્યો જેઓ રેવન્યુ સર્વે નં. ૫૫/૫ પૈકી ૩ થી ૫ ના માલિકો હતા, તેમણે પણ કૌટુંબિક વહેંચણી દ્વારા પોતાની જમીન સબદરઅલી અઘારિયાને આપવા સંમતિ આપી હતી. અરજદારોના વિદ્વાન એડવોકેટ સબમિટ કરે છે કે એ વાત સાચી છે કે હનીફાબેનને જીવિત દર્શાવીને ભૂલ કરવામાં આવી હતી પરંતુ તેનાથી કંઈ સિદ્ધ થતું નથી.

૧૮. તેની સામે વિદ્વાન એ.પી.પી. કે ફરિયાદીના વિદ્વાન એડવોકેટ કોર્ટને એ સમજાવી શક્યા નથી કે હનીફાબેનને જીવિત દર્શાવીને આરોપી નં. ૧ થી ૪ એ શું ફાયદો મેળવ્યો હતો. વિદ્વાન એ.પી.પી. અને ફરિયાદીના વિદ્વાન એડવોકેટ બંનેએ રજૂઆત કરી છે કે કલેક્ટર દ્વારા તારીખ ૨૧.૦૩.૨૦૧૪ ના હુકમમાં નોંધ્યા મુજબ, સરકારી તિજોરીને નુકસાન પહોંચાડવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો. આ કોર્ટના સુવિચારીત મંતવ્ય મુજબ, તે એક ભૂલભરેલી રજૂઆત છે. જે વ્યવહારથી સરકારી તિજોરીને નુકસાન થયું હોઈ શકે તે વ્યવહાર એ હતો જેના દ્વારા જમીનના વિવિધ ટુકડા સબદરઅલી અઘારિયાને ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યા હતા. રજિસ્ટર્ડ વેચાણ દસ્તાવેજો દ્વારા મિલકત એટલે કે જમીનના ટુકડા ટ્રાન્સફર કરવાને બદલે, વ્યવહારના પક્ષકારોએ કૌટુંબિક વ્યવસ્થાના બહાના હેઠળ જમીન ટ્રાન્સફર કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. બીજી તરફ, મૃતક હનીફાબેનના કાયદેસરના વારસદારો અગાઉથી જ રેકૉર્ડ પર અસ્તિત્વમાં હોવાથી, વેચનાર કે ખરીદનારની તરફેણમાં કોઈ વધારાનો લાભ થયો ન હોત. આમ, આ કોર્ટને જણાય છે કે મૃતક હનીફાબેનનું જીવિત તરીકે દર્શાવવા માટે છત્તરૂપ ધારણ કરીને, કોઈપણ અરજદારે કોઈ

લાભ કે ફાયદો મેળવ્યો નથી અને ન તો કોઈને, ખાસ કરીને રાજ્ય સરકારને કોઈ સમકક્ષ નુકસાન પહોંચ્યું છે.

૧૯. આરોપીઓને, ખાસ કરીને આરોપી નં. ૧ થી ૪ ને કોઈ ફાયદો થયો નથી અને રાજ્ય સરકાર સહિત કોઈને પણ કોઈ નુકસાન થયું નથી તે રજૂઆતો અંગે, આ કોર્ટ ડો. વિમલા (સુપ્રા) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નીચે મુજબના અવલોકનો ટાંકવા યોગ્ય માને છે:

"૧૪. ટૂંકમાં, "છેતરપિંડી/દગો" શબ્દમાં બે તત્વો સંકળાયેલા છે, એટલે કે, દગો/છેતરપિંડી અને છેતરાયેલી વ્યક્તિને ઈજા – આર્થિક નુકસાન એટલે કે મિલકત અથવા નાણાંથી વંચિત કરવા સિવાયની ઈજા, અને તેમાં કોઈપણ વ્યક્તિને શરીર, મન, પ્રતિષ્ઠા કે અન્ય બાબતોમાં થતા કોઈપણ નુકસાનનો સમાવેશ થશે. ટૂંકમાં, તે બિન-આર્થિક કે વિન-નાણાકીય નુકસાન છે. છેતરનારને થતો લાભ કે ફાયદો લગભગ હંમેશા છેતરાનારને નુકસાન કે હાનિ પહોંચાડશે. તે દુર્લભ કિસ્સાઓમાં પણ જ્યાં છેતરનારને લાભ કે ફાયદો થાય છે, પરંતુ છેતરાનારને કોઈ સમકક્ષ નુકસાન થતું નથી, ત્યાં બીજી શરત સંતોષાય છે."

ઉપર સમજાવ્યા મુજબ, પ્રશ્નાસ્પદ વ્યવહાર સંબંધે જે ઈજા થઈ હોઈ શકે તે મિલકત ટ્રાન્સફરની નોંધણી ન કરાવવાના કારણે નાણાકીય નુકસાનના રૂપમાં રાજ્ય સરકારને થઈ હોઈ શકે. સ્વર્ગસ્થ હનીફાબેનને જીવિત દર્શાવીને, ઉપર સમજાવ્યા મુજબ રાજ્ય સરકારને કે અન્ય કોઈ વ્યક્તિને કોઈ નુકસાન થયું નથી. આમ, કોઈ કપટપૂર્ણ વ્યવહાર થયો હોય તેમ જણાતું નથી. નિઃશંકપણે, અરજદારોએ મૃત વ્યક્તિને જીવિત દર્શાવી છે પરંતુ સાથે સાથે કોઈપણ વ્યક્તિ/વ્યક્તિઓને કોઈ 'સમકક્ષ નુકસાન' થયું હોય તેમ જણાતું ન હોવાથી, આ કોર્ટનો એવો અભિપ્રાય છે કે આક્ષેપિત ફરિયાદ આ કોર્ટ દ્વારા હસ્તક્ષેપને પાત્ર છે.

૨૦. જ્યાં સુધી આરોપી નં. ૫, ૬ અને ૭ ને આભારી ભૂમિકાનો સવાલ છે, કોર્ટે એવું ઠરાવ્યું છે કે અરજદારોને કોઈ ફાયદો થયો નથી અને રાજ્યને કોઈ સમકક્ષ નુકસાન થયું નથી, તેથી તે જ તારણ આરોપી નં. ૫, ૬ અને ૭ ને પણ ચથાવત રીતે લાગુ પડશે. વધુમાં, આરોપી નં. ૫ અને ૬ ને આભારી ભૂમિકા આરોપી નં. ૧ થી ૪ દ્વારા તૈયાર કરાયેલી વંશાવળી ઓળખી આપવાની હતી અને ફરિયાદમાં પણ એવો કોઈ અન્ય આક્ષેપ નથી કે આ અરજદારો કોઈ ગુનાહિત કાવતરાનો ભાગ હતા. જ્યાં સુધી આરોપી નં. ૭ નો સવાલ છે, તેના પર એવો આક્ષેપ છે કે તેણે મૃતક હનીફાબેનનું છત્તરૂપ ધારણ કરનાર વ્યક્તિના અંગૂઠાનું નિશાન લીધું હતું અને વધુમાં પ્રશ્નાસ્પદ નોંધ નં. ૧૭૯૬ અને ૧૮૦૮ યોગ્ય કાળજી લીધા વિના પ્રમાણિત કરવામાં આવી હતી, પરંતુ અહીં પણ એવો કોઈ ચોક્કસ આક્ષેપ નથી કે સદર આરોપી ગુનાહિત કાવતરાનો ભાગ હતો અથવા તેણે તેમાંથી કોઈ નાણાકીય લાભ મેળવ્યો હતો. સદર આરોપી સામે યોજાયેલી ખાતાકીય તપાસમાં પણ તેને બેદરકારી માટે દોષી ઠેરવવામાં આવ્યો હતો અને તેની સામે વધુ કોઈ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો નથી.

૨૧. વધુમાં, અહીં એ ઉલ્લેખ કરવો પ્રસ્તુત રહેશે કે ફરિયાદીની અરજી પર, જમીન મહેસૂલ સંહિતાની કલમ ૧૦૮(૬) હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, કલેક્ટરે સમગ્ર મુદ્દો સુઓ મોટો રિવિઝનમાં લીધો હતો અને નોંધ નં. ૧૭૯૬ અને ૧૮૦૮ રદ કરી હતી તથા આરોપી નં. ૭ સામે ખાતાકીય તપાસ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો. સાથે સાથે, અહીં એ નોંધવું પ્રસ્તુત છે કે કલેક્ટરે સુઓ મોટો રિવિઝનમાં નોંધોના પ્રમાણીકરણને ધ્યાને લેતી વખતે પણ અરજદારો સામે પ્રશ્નાસ્પદ ઘટના અંગે ગુનાહિત ફરિયાદ નોંધવાની ભલામણ કરવાનું યોગ્ય માન્યું ન હતું.

ફરિયાદ રદ કરવા અંગેનો કાયદો સ્ટેટ ઓફ હરિયાણા વિ. ભજનલાલ, ૧૯૯૨ Suppl.

૧ SCC ૩૩૫ ના કેસમાં, ખાસ કરીને પેરા ૧૦૨ માં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા પ્રસ્થાપિત કરવામાં આવ્યો છે. તે નીચે મુજબ ટાંકવામાં આવ્યો છે:

"૧૦૨. પ્રકરણ XIV હેઠળ સી.આર.પી.સી. ની વિવિધ પ્રસ્તુત જોગવાઈઓના અર્થઘટનની પૃષ્ઠભૂમિમાં અને આ કોર્ટ દ્વારા કલમ ૨૨૬ હેઠળની અસાધારણ સત્તા અથવા સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૮૨ હેઠળની અંતર્નિહિત સત્તાઓના ઉપયોગ અંગેના નિર્ણયોની શ્રેણીમાં આપેલા કાયદાના સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે ઉદાહરણ તરીકે નીચે મુજબના કિસ્સાઓની શ્રેણીઓ આપીએ છીએ કે જેમાં આવી સત્તાનો ઉપયોગ કોઈપણ કોર્ટની પ્રક્રિયાના દુરુપયોગને રોકવા માટે અથવા ન્યાયના હેતુઓને સુનિશ્ચિત કરવા માટે કરી શકાય છે, જોકે ચોક્કસ, સ્પષ્ટ વ્યાખ્યાયિત અને પૂરતી માર્ગદર્શિત અને અફર માર્ગદર્શિકા અથવા સખત ફોર્મ્યુલા આપવી અને વિવિધ પ્રકારના કેસોની સંપૂર્ણ યાદી આપવી શક્ય ન હોઈ શકે જેમાં આવી સત્તાનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ:

- (૧) જ્યાં એફઆઈઆર અથવા ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો, જો તેઓને તેના મૂળ મૂલ્ય પર લેવામાં આવે અને તેની સંપૂર્ણતામાં સ્વીકારવામાં આવે તો પણ, પ્રથમ દર્શનીય રીતે કોઈ ગુનો બનતો નથી અથવા આરોપી સામે કેસ બનતો નથી.
- (૨) જ્યાં એફઆઈઆર માં અને એફઆઈઆરની સાથેના અન્ય સાહિત્યમાં આક્ષેપો, જો કોઈ હોય તો, સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૫૫(૨) ની મર્યાદામાં મેજિસ્ટ્રેટના હુકમ સિવાય સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૫૬(૧) હેઠળ પોલીસ અધિકારીઓ દ્વારા તપાસને વ્યાજબી ઠેરવતા કોઈ સંજોય ગુનો જાહેર કરતા નથી.
- (૩) જ્યાં એફઆઈઆર અથવા ફરિયાદમાં કરાયેલા બિન-વિવાદાસ્પદ આક્ષેપો અને તેના સમર્થનમાં એકત્રિત કરાયેલા પુરાવાઓ કોઈ ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવાનું પ્રગટ કરતા નથી અને આરોપી સામે કેસ બનાવતા નથી.
- (૪) જ્યાં એફઆઈઆરમાં કરાયેલા આક્ષેપો સંજોય ગુનો બનતા નથી પરંતુ માત્ર અસંજોય ગુનો બને છે, તો સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૫૫(૨) હેઠળ નિર્ધારિત કર્યા મુજબ મેજિસ્ટ્રેટના હુકમ વિના પોલીસ અધિકારી દ્વારા કોઈ તપાસની મંજૂરી નથી.

(૫) જ્યાં એફઆઈઆર અથવા ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો એટલા અસંગત અને મૂળભૂત રીતે અસંભવિત છે કે જેના આધારે કોઈ વિવેકી વ્યક્તિ આરોપી સામે કાર્યવાહી કરવા માટે પૂરતો આધાર છે તેવા વ્યાજબી નિષ્કર્ષ પર ક્યારેય પહોંચી શકે નહીં.

(૬) જ્યાં સી.આર.પી.સી. અથવા સંબંધિત એક્ટની કોઈપણ જોગવાઈઓમાં (જે હેઠળ ગુનાહિત કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી છે) કાર્યવાહી શરૂ કરવા અને ચાલુ રાખવા સામે સ્પષ્ટ કાનૂની મનાઈ છે અને/અથવા જ્યાં સી.આર.પી.સી. અથવા સંબંધિત એક્ટમાં કોઈ ચોક્કસ જોગવાઈ છે, જે પીડિત પક્ષની ફરિયાદ માટે પરિણામકારક નિવારણ પૂરું પાડે છે.

(૭) જ્યાં ગુનાહિત કાર્યવાહી સ્પષ્ટપણે દુષ્ટબુદ્ધિથી પ્રેરિત હોય અને/અથવા જ્યાં કાર્યવાહી વેર વાળવાના ગુપ્ત હેતુથી અને ખાનગી અને અંગત વેરભાવના કારણે આરોપીને નુકસાન પહોંચાડવાના હેતુથી ક્ષેપપૂર્વક દાખલ કરવામાં આવી હોય."

૨૨. વર્તમાન કેસમાં, આ કોર્ટનો અભિપ્રાય છે કે ભજનલાલ (સુપ્રા) ના કેસમાં ઉદાહરણ નં. ૭ માં જણાવ્યા મુજબ આ ફરિયાદ ફરિયાદી દ્વારા ક્ષેપપૂર્વક દાખલ કરવામાં આવી છે. ફરિયાદી જે જમીનના ભૂતપૂર્વ માલિક હોવાનો દાવો કરે છે તે એ વાતથી નારાજ છે કે વર્ષ ૧૯૫૩ માં, તેમના કુટુંબની જમીન ગેરકાયદેસર રીતે પચાવી પાડવામાં આવી હતી. વર્ષ ૧૯૫૩ પછી ફરિયાદી અને તેમના કુટુંબના સભ્યો દ્વારા તે સંબંધમાં કોઈ કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હોય તેમ જણાતું નથી. વર્ષ ૨૦૧૪ માં ફરિયાદીને પ્રશ્નાસ્પદ મિલકતમાં તેમજ પ્રશ્નાસ્પદ વ્યવહારમાં કોઈ હિત નહોતું. ફરિયાદી સિવાય અન્ય કોઈ વ્યક્તિએ પ્રશ્નાસ્પદ વ્યવહાર વિશે ફરિયાદ કરી ન હતી અને જ્યારે એવું પણ જણાય છે કે મહેસૂલી સત્તામંડળો સમક્ષ પણ ફરિયાદીની અરજીના પરિણામે કલેક્ટર દ્વારા ઉપર ઉલ્લેખિત તારીખ ૨૧.૦૩.૨૦૧૪ નો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો. આદર્શરીતે ફરિયાદીએ ત્યાં જ અટકી જવું જોઈતું હતું, ખાસ કરીને જ્યારે કલેક્ટરે પ્રશ્નાસ્પદ નોંધો રદ કરતી વખતે અને મહેસૂલ ખાતાના અધિકારી સામે ખાતાકીય તપાસની ભલામણ કરતી વખતે પ્રશ્નાસ્પદ વ્યવહાર અંગે ગુનાહિત કેસ શરૂ કરવાની ભલામણ યોગ્ય માની ન હતી. આવી

પરિસ્થિતિઓમાં, આ કોર્ટનો સુવિચારીત અભિપ્રાય છે કે વર્તમાન આક્ષેપિત ફરિયાદ ફરિયાદીના કહેવાથી ક્ષેપપૂર્વક દાખલ કરવામાં આવી છે, જેઓ ફરિયાદીના અંગત વેરના કારણે આરોપીઓ પર વેર વાળવાનો ગુપ્ત હેતુ ધરાવે છે.

૨૩. ઉપર જણાવેલા કારણો, તારણો અને નિષ્કર્ષો માટે, વર્તમાન અરજીઓ મંજૂર કરવામાં આવે છે. પાટણ જિલ્લાના વાગડોદ પોલીસ સ્ટેશનમાં નોંધાયેલી એમ. કેસ નં. ૦૧/૨૦૧૪ વાળી આક્ષેપિત ફરિયાદ અને તેમાંથી ઉદ્ભવતી તમામ આનુષંગિક કાર્યવાહીઓ આથી રદ કરવામાં આવે છે. સદર શરતોમાં રુલ આત્યંતિક કરવામાં આવે છે.

(નિમ્નિલ એસ. કરીયલ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.